

ZAPISNIK

sa Sedme sjednice Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore, održane 6. maja 2021. godine

Sjednica Odbora je počela u 13 sati i 15 minuta.

Odborom je, na sjednici, predsjedavao poslanik dr Srđan Pavićević, predsjednik Odbora.

Sjednici Odbora su prisustvovali poslanici, članovi Odbora: dr Vladimir Dobričanin, Milosava Paunović, dr Albin Ćeman, dr Tamara Vujović, dr Jevto Eraković, mr Ivan Mitrović, dr Halil Duković, Abaz Dizdarević, mr Boris Mugoša i doc. dr Draginja Vuksanović Stanković.

Sjednici Odbora nijesu prisustvovali poslanici, članovi Odbora dr Strahinja Bulajić i Maja Vukićević.

Sjednici Odbora je, u skladu sa članom 65 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, kao zamjena poslanika dr Strahinje Bulajića prisustvovao poslanik Dragan Ivanović, a kao zamjena poslanice Maje Vukićević prisustvovao je poslanik Radoš Zečević.

Sjednici Odbora su prisustvovali regionalni direktor Svjetske zdravstvene organizacije za Evropu dr Hans Kluge i šefica Kancelarije Svjetske zdravstvene organizacije u Crnoj Gori dr Mina Brajović.

Za sjednicu je predložen i jednoglasno usvojen sljedeći

DNEVNI RED

„PROGRAM RADA SVJETSKJE ZDRAVSTVENE ORGANIZACIJE ZA EVROPU – MAPA PUTA ZA ZEMLJE ZAPADNOG BALKANA SA NAGLASKOM NA LJUDSKIM RESURSIMA U MALIM ZEMLJAMA“

Predsjednik Odbora dr Srđan Pavićević je, na početku svog izlaganja, izrazio zadovoljstvo što sjednici Odbora prisustvuje dr Hans Kluge, regionalni direktor Svjetske zdravstvene organizacije za Evropu. Istakao je značaj podrške koju je dr Kluge pružio Crnoj Gori u svim pravcima, od početka trajanja pandemije izazvane korona virusom. Naveo je da je pandemija izazvana korona virusom, koja se, u istoriji trajanja sistema Ujedinjenih nacija uspostavila kao nezapamćena javno zdravstvena, ekonomska i

socijalna kriza, još jednom potvrdila da izdvajanje za zdravlje nije trošak, već ulaganje koje donosi zagarantovanu dobit i da u zdravlje i zdravstveni sistem treba ulagati promišljeno. Takođe, naveo je da nijedna zemlja nije dovoljno snažna da se sama bori protiv globalne pandemije, tako da efikasan odgovor treba da podrazumijeva jedinstvo, široka prekogranična partnerstva, saradnju svih sektora, angažman cjelokupnog društva i odgovorno djelovanje svakog pojedinca. Podsjetio je da je Crna Gora 4. maja 2021. godine počela masovnu vakcinaciju, što predstavlja važno oružje u borbi protiv pandemije. Naglasio je da je neophodno ulagati u zdravstveni sistem koji se temelji na snažnoj primarnoj zdravstvenoj zaštiti, jer je to put univerzalne zdravstvene zaštite. Na kraju, osvrnuo se i na važnost primarne zdravstvene zaštite.

Dr Hans Kluge, regionalni direktor Svjetske zdravstvene organizacije za Evropu zahvalio se na prilici da se, tokom njegove posjete Crnoj Gori, sastane sa predsjednikom Skupštine Crne Gore i članovima Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje. Naveo je da u svijetu ima više od 52 miliona registrovanih slučajeva inficiranih korona virusom i 1,5 milion smrtnih slučajeva. Istakao je da je pandemija izazvana korona virusom stavila zdravstvenu sigurnost na vrh prioriteta i pokazala gdje postoje nedostaci u zdravstvenim sistemima. Takođe, istakao je da nas je naučila brojnim, ali bolnim lekcijama i produbila nejednakosti u društvu, koje su i do sada postojale. Dr Kluge je poseban akcenat stavio na važnost zdravstvenih radnika, koji su ostvarili najveća dostignuća u borbi protiv ovog virusa. S tim u vezi, istakao je uvijek aktuelan problem rodni pitanja, u smislu znatno veće zastupljenosti žena među zdravstvenim radnicima, ali i njihove male zastupljenosti na liderskim pozicijama. Poslao je dvije važne poruke, a to su da treba ulagati u zdravlje, jer to ima ekonomske, socijalne i druge prednosti kao i zdravstvene radnike, jer oni čine zdravstveni sistem, koji je ključni ekonomski generator radnih mjesta. Naveo je da se sve zemlje susrijeću sa istim izazovima, u smislu sve starije radne snage, sve većeg broja penzionera i pokušaja da se zadrži stručna radna snaga, što zahtijeva panevropska rješenja. Takođe, naveo je da je, kao odgovor na te izazove, Svjetska zdravstvena organizacija donijela Program rada za Evropu, za period od pet godina, sa ciljem da pomogne zemljama članicama i njihovim zdravstvenim sistemima. Naveo je da su predviđanja da će do 2030. godine, na globalnom nivou, doći do nedostatka 18 miliona zdravstvenih radnika. Istakao je važnost prikupljanja podataka i naveo da je ova pandemija pokazala da većina država u zdravstvenom sistemu ima loš informacioni sistem. U zaključku je istakao četiri inicijative koje su bitne: digitalno zdravlje, mentalno zdravlje, imunizaciju i zdrave oblike ponašanja i naglasio da Svjetska zdravstvena organizacija želi da pomogne rukovodiocima zdravstvenog sistema u Crnoj Gori da razvije i uskladi svoje prioritete zdravstvenim politikama za period 2020-2025. godina i za period 2020-2026. godine.

Predsjednik Odbora dr Srđan Pavićević istakao je da bi bilo dobro da se prilikom sljedećeg susreta sa dr Klugeom razgovara o razvoju medicine u Crnoj Gori i da se nada da će Crna Gora u Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji imati pouzdanog partnera za razvoj crnogorske medicine. Takođe, istakao je da bi bilo važno da se prilikom sljedećeg susreta

razgovara o temama koje se odnose na investiranje u dva osnovna pravca, a to su infrastruktura bolničkih i vanbolničkih ustanova i ulaganje u obrazovanje.

Članica Odbora Milosava Paunović iskazala je nadu da će Svjetska zdravstvena organizacija u budućnosti pomoći Crnoj Gori u dijelu ulaganja koja je dr Pavićević u svom izlaganju naveo. Interesovalo ju je mišljenje dr Klugea o sertifikaciji vakcina koje dolaze iz Rusije i Narodne Republike Kine u Evropsku uniju. Takođe, interesovalo ju je kada se može očekivati prihvatanje ovih vakcina od strane Evropske unije i da li će građani koji su primili vakcine Sputnik V i Sinofarm imati iste benefite kao građani, koji su primili vakcine Fajzer i Astra Zeneka s obzirom da su te vakcine u zvaničnoj upotrebi u Evropskoj uniji.

Članica Odbora dr Tamara Vujović istakla je da cijeni posvećen rad Svjetske zdravstvene organizacije širom svijeta, koja je u doba pandemije zadržala nesporn autoritet i odgovorila na pandemiju na najbolji mogući način. Navela je da je zdravstveni sistem Crne Gore mali i pogodan za uvođenje novih saznanja i da bi se mogao vrlo brzo transformisati u efikasan sistem. Takođe, navela je da je potrebno pristupiti izradi novog Master plana za zdravstveni sistem, jer je prethodni istekao 2020. godine. Navela je da je kao doktor u ustanovi za medicinsku rehabilitaciju imala priliku da liječi pacijente iz Zapadne Evrope i Skandinavije i da se, na taj način, upoznala sa njihovim zdravstvenim sistemima. Takođe, navela je da je ostala impresionirana ličnom odgovornošću tih pacijenata i njihovim povjerenjem u zdravstveni sistem i činjenicom da većinu njihovih zdravstvenih problema rješavaju doktori opšte prakse. Kazala je da se u Crnoj Gori ne posvećuje dovoljno pažnje zdravstvenom vaspitanju, ne opredjeljuje dovoljno novčanih sredstava za programe prevencije u zdravstvenom sistemu i da broj osoblja u njezi pacijenta nije na zadovoljavajućem nivou. Navela je da Crna Gora, kao turistička destinacije, treba da ima standardizovane medicinske procedure i povećanu bezbjednost zdravstvene zaštite. Podsjetila je da je, u martu 2020. godine, dr Kluge u razgovoru sa tadašnjim predsjednikom Vlade Crne Gore, u okviru Samita C, podržao ideju da se u Crnoj Gori održi regionalna konferencija sa temom odbrane od korona virusa, koja se na kraju nije održala. Istakla je da je važno da se zemlje udruže da sačuvaju ekonomiju i zdravlje ljudi. Na kraju, pozvala je dr Klugea da, početkom juna 2020. godine, uzme učešće u radu parlamentarnog Odbora na temu: „Promocija jednakosti u zdravstvenoj zaštiti i mehanizmi solidarnosti u zdravstvu“.

Članica Odbora prof. dr Draginja Vuksanović Stanković podjsetila je da je Crna Gora od države koja je bila bez inficiranih korona virusom, u jednom trenutku, dospjela na drugo mjesto po broju preminulih u odnosu na 100.000 stanovnika. Mišljenja je da je u Crnoj Gori kasno počela vakcinacija, jer su obećanja bila da će ona početi krajem januara ili početkom februara 2021. godine. Tražila je precizan odgovor od dr Klugea da li građani Crne Gore, koji su primili vakcine Sinofarm i Sputnik V, mogu da putuju u zemlje Evropske unije. Takođe, interesovalo ju je da li postoje naučna otkrića da Astra Zeneka stvara trombove ili je u pitanju propaganda.

Člana Odbora dr Jevta Erakovića interesovalo je da li dr Kluge, u okviru posjete Crnoj Gori, ima namjeru da se sastane sa predsjednikom Crne Gore Milom Đukanovićem. Naveo je da se u dokumentu Svjetske zdravstvene organizacije, o načinu funkcionisanja zdravstvenog sistema u uslovima krize, koji je objavila 2010. godine, navodi da svaka donacija koja se ponudi državi treba da bude prihvaćena. Takođe, naveo je da je bio mišljenja da će, vodeći se ovim dokumentom, Crna Gora prihvatiti donaciju vakcina koja joj je ponuđena 21. januara 2021. godine i spasiti živote građana. U obrazloženju tog dokumenta, navodi se da odbijanje donacija vakcina nije u skladu sa preporukama Svjetske zdravstvene organizacija. Istakao je da je Kancelarija Svjetske zdravstvene organizacija u Crnoj Gori, dopisom od 27. februara 2021. godine, iskazala pozitivan stav prema donacijama. Podsjetio je da je, u prethodne četiri godine, u zdravstvenom sistemu Crne Gore uloženo preko 55 mil.€ i to u: opremu preko 30 mil.€, u adaptaciju i rekonstrukciju postojećih zdravstvenih objekata oko 13 mil.€ i oko 12 mil.€ na usavršavanje medicinskog kadra. Takođe, podsjetio je i da su zarade zdravstvenih radnika, u prethodnom periodu, povećane za 12% i da na osnovu iste odluke treba za još 3% da se povećaju zarade zdravstvenim radnicima. Na kraju, iskazao je punu podršku za sve što dr Kluge radi za Crnu Goru kao i nadu da će, u narednom periodu, posebnu pažnju posvetiti malim državama.

Član Odbora mr Boris Mugoša iskazao je zadovoljstvo zbog velikog broja vakcinisanih i revakcinisanih građana Crne Gore, u prethodnom periodu. Takođe, iskazao je veliku zahvalnost zdravstvenim radnicima i volonterima koji su angažovani na punktovima za vakcinaciju. Naglasio je da je pandemija izazvana korona virusom pokazala važnost ulaganja u javni zdravstveni sistem i konstatovao da su države, koje se oslanjaju na javni zdravstveni sistem, pokazale čvrstinu i snagu. S tim u vezi, iskazao je nadu da će se zdravstvenim radnicima, u narednom periodu, posvećivati mnogo više pažnje nego što je to bilo do sada. Interesovalo ga je da li je preporuka Svjetske zdravstvene organizacije da se revakcinacija vakcinom Astra Zeneka produži sa četiri nedelje na još četiri nedelje. Takođe, interesovalo ga je da li će biti omogućeno putovanje građanima Crne Gore, koji su primili vakcine Sputnik V i Sinofarm, u države Evropske unije, s obzirom na činjenicu da će, u Crnoj Gori, oko 150.000 građana, biti vakcinisano ovim vakcinama. Poslanik Mugoša se, u svom izlaganju, osvrnuo i na oblasti koje se odnose na povećanu upotrebu duvanskih proizvoda u Crnoj Gori kao i povećanu upotrebu psihoaktivnih supstanci koje, prema relevantnim podacima, građani Crne Gore najviše koriste u periodu između 15. i 24. godine života.

Član Odbora dr Vladimir Dobričanin podsjetio je da je prošlo 18 mjeseci od kada je, 30. januara 2020. godine, Svjetska zdravstvena organizacija, na osnovu međunarodnih zdravstvenih propisa iz 2005. godine, proglasila da postoji bolest koja probija internacionalne granice. Naveo je da je Svjetska zdravstvena organizacija dala instrukcije da se napravi strateški plan za spremnost i odgovor na pandemiju izazvanu korona virusom. Takođe, naveo je da Crna Gora plan nije uradila, ali da ga ni mnogo veći sistemi nisu pripremili. Istakao je da je Crna Gora, godinu dana nakon prvog slučaja inficiranog

korona virusom, dobila okvir za pripremu Plana za borbu protiv pandemije izazvane korona virusom. Takođe, istakao je da je Crna Gora bila jedna od prvih zemalja u Evropi koja je 2010. godine uradila Hospital safety index. Kazao je da je Ministarstvo zdravlja 2018. godine, na njegov zahtjev da se ponovo uradi Hospital safety index, kako bi se procijenili kapaciteti koji bi pokazali spremnost zdravstvenog sistema u slučaju masovnih nesreća i katastrofa, odgovorilo da to nije potrebno. Takođe, kazao je da je 2019. godine Svjetska zdravstvena organizacija organizovala okrugli sto, na kojem se puno pažnje posvetilo Hospital safety index-u. Predložio je da se na jesen 2021. godine, nakon završene ljetnje turističke sezone, organizuje okrugli sto koji će se baviti odgovorom Crne Gore na pandemiju izazvanu korona virusom.

Član Odbora dr Halil Duković podsjetio je na ulaganja u kadar u zdravstvenom sistemu, u prethodnom periodu, i naveo da je u prethodne četiri godine dodijeljeno preko 250 specijalizacija i 50 subspecijalizacija. Takođe, podsjetio je da su uvedeni: elektronski karton, elektronsko zakazivanje pregleda i elektronski recept. Naveo je da je Crna Gora bila spremna da zaštiti građane od pandemije izazvane korona virusom. S tim u vezi je podsjetio je da je, 27. marta 2020. godine, Vlada Crne Gore, u saradnji sa Kancelarijom Svjetske zdravstvene organizacije u Crnoj Gori, pripremila Plan pripremljenosti i odgovora za borbu protiv covid 19. Interesovalo ga je mišljenje dr Klugea da li se postupilo ispravno kada se, zbog promjene vlasti u Crnoj Gori, smijenilo rukovodstvo u zdravstvenom sistemu koje je, u prethodnom periodu, ostvarivalo dobre rezultate u borbi protiv pandemije. Takođe, interesovalo ga je da li je Svjetska zdravstvena organizacija razmatrala mogućnost da može doći do preklapanja vakcinacija protiv korona virusa i sezonskog gripa.

Član Odbora mr Ivan Mitrović podsjetio je da je dr Kluge, u uvodnom izlaganju, naveo da je politički sistem veoma važan u očuvanju zdravlja građana. S tim u vezi, kazao je da je vladajuća većina, u prethodnom periodu, izvršila izmjene Zakona o zdravstvenom osiguranju, u dijelu koji se odnosi na izbor novih rukovodilaca zdravstvenih ustanova. Podsjetio je da je u Crnoj Gori, za mjesec dana, od posljedica izazvanih korona virusom život izgubilo 209 građana i da je vakcinisano manje od 10% građana. Na kraju, podsjetio je da je Crna Gora 27. marta 2020. godine imala pripremljen Plan za borbu protiv pandemije izazvane korona virusom.

Šefica Kancelarije Svjetske zdravstvene organizacije u Crnoj Gori dr Mina Brajović istakla je da odgovor na Covid 19 mora da bude sveobuhvatan i kompleksan i da je vakcina u borbi protiv korona virusa moćna alatka, ali da nije jedina. Takođe, istakla je da regionalni direktor Svjetske zdravstvene organizacije i generalni direktor Svjetske zdravstvene organizacije promovišu Kovaks platformu, kao platformu koja treba da omogući jednaku dostupnost vakcina, kao globalnog dobra, koja spašava život, zdravlje i ekonomiju na globalnom nivou. Navela je da je stav Svjetske zdravstvene organizacije da svaka zemlja ima suvereno pravo da odlučuje o modalitetu nabavki vakcina, ali da je Svjetska zdravstvena organizacija zajedno sa UNICEF-om, 2010. godine donijela globalne

smjernice, kao okvir, na temelju koga je dala preporuke zemljama članicama kako da regulišu pitanja donacija vakcina. Takođe, navela je da Crna Gora, u prethodnom periodu, nije donijela nacionalnu politiku i okvir za regulisanje pitanja donacije. Kazala je da su pravni propisi veliki problem državama Evropske unije, koje raspolažu većom količinom vakcina, a koje bi željele da doniraju. Na kraju, istakla je da dr Kluge, sa posebnim timom, pokušava da nađe pravni aranžman kako bi vakcine mogle biti distribuirane.

Dr Hans Kluge, regionalni direktor Svjetske zdravstvene organizacije za Evropu je naveo da će Svjetska zdravstvena organizacija pružati podršku Crnoj Gori bilateralno, preko Kancelarije Svjetske zdravstvene organizacije u Crnoj Gori i kroz Inicijativu malih zemalja, u kojoj je 10 zemalja sa populacijom manjom od milion stanovnika. Takođe, naveo je da su jasne procedure za provjeru efikasnosti i bezbjednosti vakcina. Kazao je da se za rusku vakcinu Sputnik V još uvijek dobijaju podaci od proizvođača, a da se u maju 2021. godine očekuje terensko ispitivanje. Takođe, kazao je i da je savjetodavna grupa Svjetske zdravstvene organizacije počela sveobuhvatnu procjenu vakcina Sinofarm i Sinovak. Konstatovao je da benefiti od primanja vakcine Astra Zeneka nadmašuju rizike i da je šansa da se doživi tromboza mnogo veća od infekcije korona virusom nego od same vakcine. Naglasio je da će ljudski resursi biti u središtu programa Svjetske zdravstvene organizacije, sa ciljem da se radi na budućoj radnoj snazi i da se sačuva postojeća. Istakao je da je mišljenja da vakcine ne smiju da bude preduslov za putovanja, jer bi se na taj način povećale već postojeće nejednakosti. Naveo je da je razlog zbog kojeg je došlo do odlaganja revakcinacije vakcinom Astra Zeneka nedovoljan broj vakcina u pojedinim zemljama. S toga su, pojedine zemlje kako bi povećali broj građana koji primaju prvu dozu vakcine, građanima odlagali revakcinaciju. Kazao je da su to bile odluke pojedinih zemalja i da to nije bila zvanična preporuka Svjetske zdravstvene organizacije. Objasnio je da pametni digitalni sertifikat trenutno sadrži sljedeće elementa: da li je osoba vakcinisana (nezavisno od toga kojom vakcinom), da li je test bio negativan, kada je posljednji put urađen, da li se osoba oporavlja od infekcije i da li ima antitijela. Preporuke Svjetske zdravstvene organizacije je da ne treba da bude prepreka vakcina koju je osoba primila. Složio se sa poslanikom Mugošom oko velike upotrebe duvanskih proizvoda i da bi porast maloprodajne cijene duvanskih proizvoda od 10% doveo do smanjena njihove upotrebe za 4,9%.

Sjednica je završena u 14 sati i 45 minuta.

**Sekretarka Odbora za
zdravstvo, rad i socijalno staranje**
Snežana Kaluđerović

**Predsjednik Odbora za
zdravstvo, rad i socijalno staranje**
dr Srđan Pavićević